Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi.
Aralık 2010. Cilt:1. Sayı:1
http://dergi.adu.edu.tr/egitimbilimleri/

İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Karşılaştığı Özlük Sorunları ve Bu Özlük Sorunlarının Performanslarına Etkisi Konusundaki Görüşleri[1]

Ali Rıza ERDEM[2]

Özet

Bu araştırmanın amacı ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özlük sorunları ve bu özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada veriler geliştirilen nicel ve nitel araçlarıyla toplanmıştır. Denizli ili belediye sınırları içerisinde resmi ve özel ilköğretim okullarında görev yapan ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden oranlı küme örnekleme yoluyla seçilerek örnekleme alınan 903 öğretmene likert tipli ölçek, 109 öğretmene açık uçlu yazılı anket uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin likert tipli ölçekteki görüşlerine göre verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşmada en önemli sorun "*her 4 yılda 1 yıl fiili hizmet tazminatının verilmemesi*" ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda en önemli sorun ise "öğretmenlikte yükselme ölçütlerinin objektif olmaması" dır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin açık uçlu yazılı anketteki görüşlerine göre özlük sorunlarına katılmada en önemli sorun "öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi ve özlük haklarının yeterince öğretmenlere anlatılmaması"; özlük sorunlarıyla karşılaşmada en önemli sorun "öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi ve yöneticilerin öğretmenin özlük hakları aleyhinde davranmaları"; ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda en önemli sorun ise ""yöneticilerin özlük haklarında öğretmen yanlısı olmamaları ve öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi" dir.

Anahtar sözcükler: İlköğretim ve ortaöğretim öğretmeni, özlük sorunları, performans, görüş

[1] Bu çalışma 1-2 Mayıs 2010 tarihlerinde Gazi Üniversitesi tarafından Antalya'da düzenlenen "V. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi" nde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş biçimidir.

[2] Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, arerdem@pau.edu.tr

Opinions of Primary and Secondary School Teachers Concerning Employee Problems and The Effect of These Problems on Performance

Abstract
The aim of this study is to clarify the opinions of primary and secondary school teachers concerning employee problems and the effect of these problems on performance. The data in this study was picked up via developed quantitative and qualitative means. For the study, among primary school and secondary school teachers employed in the state and private schools within the municipality borders, 903 samples were chosen through quantitative and 109 samples were chosen through qualitative means to pick up data. According to the findings of this study, the most important problem concerning employee problems and agreement with the employee problems declared within the opinions in likert type scale is that "there is no a compensation of one year in each 4 years for the practical service". Concerning the effect of employee problems on performance, the most important problem is that there aren't "any objective criteria in professional promotion" According to the opinions of primary and secondary school teachers, based on the open-ended poll, about the agreement with the employee problems, the most important problem is that "the teacher is not fully aware of their employee rights and that these rights are not transmitted to the teacher to a large extent". Meanwhile, the most important about facing up the employee problems is that "the teacher is not fully aware the employee rights" and that "administrators behave against their rights". As for the effect of these problems on performance, the most important problem is that "the administrators do not care about the teachers' rights" and that "the teachers are not fully aware of their legal rights".

Keywords: Primary and secondary school teachers, employee problems, performance, view

GİRİŞ

Öğretmenlik mesleği, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenlik, devletin eğitim ve öğretim etkinliklerini yürüten ve eğitim ve öğretim kurumlarının yönetim görevlerini üstlenen özel bir uzmanlık mesleğidir. Öğretmenlik bıkmadan, usanmadan büyük bir özveri içerisinde sabırla yapılması gereken bir meslektir. Öğretmenlerin temel görevi ulusal ve evrensel değerleri benimseyen ve sorunlara çözüm üreten, millî eğitimin ve alanı ile ilgili ders programlarının amaçlarını davranışa dönüştüren, öğrenmeyi öğrenen bireyleri, her bireyin gereksinimlerini de dikkate alarak yetiştirmektir. Öğretmenler, öğrenmeye rehberlik eder (Milli Eğitim Temel Kanunu (METK), 1973; Aydın, 2007; Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2007). Öğretmenler görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak yerine getirmekle yükümlüdürler.

İlköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin özlük hakları 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu başta olmak üzere ilgili yasa ve yönetmeliklerle belirlenmiş ve güvence altına alınmıştır. İlköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin diğer alanlarda olduğu gibi "*özlük*" alanında da sorunları vardır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin başlıca özlük sorunları şunlardır: meslekte yükselme ölçütleri, lojman, emekli olma yaşı, doğum öncesi ve sonrası izinler, çocuklar için yuva-kreş, kadrolu ve sözleşmeli öğretmenlik uygulaması (Yılmaz, 2005; Uygun, 2005; Dağlı, 2007; Acar & Kitapçı, 2008; Kayıkçı, 2008; Eğitim-Bir Sen, 2008; Şahin, 2008; Gökdemirel & Bozkurt & Gökçay & Bulut, 2008; Yılmaz & Bozkurt & İzci, 2008; Sezgin Nartgün, 2008; Koçer ve diğerleri, 2009; Matematik Cafe Öğretmenler Odası, 01.09.2009). Bu sorunlar temelde öğretmenlik görevinin yapılmasını ve milli eğitimin genel ve özel amaçlarının öğrencilerde gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktadır. Bu sorunlar öğretmenlerin performansını olumsuz etkilemektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özlük sorunlarından dolayı performansında yaşadığı olumsuzluklar hem eğitim-öğretimin amaçlarının gerçekleşme derecesine hem de işten aldığı doyuma yansımaktadır.

Problem cümlesi

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin karşılaştığı özlük sorunları ve bu özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri nedir? (Denizli İli örneği) Bu ana problem çerçevesinde ele alınan alt problemler şunlardır:

1. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin karşılaştığı (a) özlük sorunlarına katılma (b) özlük sorunlarıyla karşılaşma (c) özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri nedir?

2. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin (a) özlük sorunlarına katılma (b) özlük sorunlarıyla karşılaşma (c) özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri (1) cinsiyetine (2) görevine (3) yaşına (4) görev yapılan öğretim kademesine (5) görev yapılan okul türüne (6) eğitim durumuna (7 öğretmenliği seçme nedenine (8) öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun olmaya (9) seçme şansı olsa öğretmenlik mesleğini yeniden seçmeye (10) eğitim sendikasına üye olmaya (11) herhangi bir derneğe üye olmaya göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırma "ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özlük sorunları ve bu özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri" ni ortaya koymaya yönelik "betimsel" bir çalışmadır (Karasar, 2007; Büyüköztürk & Çakmak & Akgün & Karadeniz & Demirel, 2008). Araştırmanın evrenini Denizli ili belediye sınırları içerisinde resmi ve özel ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrende resmi ilköğretim okullarında 2768 ve özel ilköğretim okulunda çalışan 220 olmak üzere 2988; resmi ortaöğretim okullarında 1410 ve özel ortaöğretim okullarında 100 olmak üzere 1510; genel toplam olarak 4498 öğretmen bulunmaktadır. Evrenden seçilen örneklem 0.5 manidarlık düzeyi esas alınarak seçilmiştir. Denizli ili belediye sınırları içerisinde resmi ve özel ilköğretim okullarında görev yapan ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden oranlı küme örnekleme yoluyla seçilerek örnekleme alınan 903 öğretmene likert tipli ölçek, 109 öğretmene açık uçlu yazılı anket uygulanmıştır.

Araştırmada nicel veriler geliştirilen likert tipli anket yoluyla toplanmıştır. Ankette 16 madde vardır. Kişisel bilgiler açık uçlu sorularla elde edilmiştir. Anket genel bilgiler hariç 3 bölümden oluşmaktadır. Bunlar verilen a)özlük sorunlarına katılma b) özlük sorunlarıyla karşılaşma c) özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşlerdir. Her bölümün cevap seçenekleri birbirinden farklıdır. Verilen özlük sorunlarına katılma bölümündeki cevap seçenekleri (1) Hiç katılmıyorum (2) Katılmama eğilimindeyim (3) Katılma eğilimindeyim (4) Tamamen katılıyorum şeklindedir. Verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma bölümündeki cevap seçenekleri (1) Hiçbir zaman (2) Ara sıra (3) Çoğunlukla (4) Her zaman şeklindedir. Verilen özlük sorunlarının performansına etkisi bölümündeki cevap seçenekleri (1) Hiç (2) Az (3) Çok şeklindedir. Örneklem grubuna uygulanan likert tipi anketin güvenirliliği Cronbach Alpha ve Guttman Split-half teknikleriyle denenmiştir. Likert tipli anketin Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,96 'dır.

Nitel veri toplama aracı olarak katılanlardan "*özgün (yaratıcı)*" cevaplar almak için "açık uçlu yazılı anket" geliştirilmiştir. Ölçekte "Bir

öğretmen olarak "özlük sorunlarınız" nelerdir?", "Bir öğretmen olarak "en sık karşılaştığınız özlük sorunlarınız" nelerdir?", "Bir öğretmen olarak "performansınızı en çok etkileyen özlük sorunlarınız" nelerdir?" soruları sorulmuştur.

Likert tipi anketin uygulanması sonucunda elde edilen verileri çözümlemek için "betimsel istatistik" teknikleri (frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t testi, varyans analizi) kullanılmıştır. Süreksiz olan ölçekteki cevap seçenekleri, istatistiksel işlemlerle elde edilen sonuçların yorumlanabilmesi için geliştirilen bir ölçekle "sürekli" hale getirilmiştir. Verilen özlük sorunlarına katılma bölümündeki 3 aralık 4 seçeneğe bölünmüş (3: 4 = 0.75); bulunan sayı seçenekleri temsil eden en alt sayıdan itibaren ilave edilerek: 1.00 – 1.75 Hiç katılmıyorum, 1.76 – 2.50 Katılmama eğilimindeyim, 2.51 – 3.25 Katılma eğilimindeyim, 3.26 – 4.00 Tamamen katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır. Verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma bölümündeki 3 aralık 4 seçeneğe bölünmüş (3: 4 = 0.75); bulunan sayı seçenekleri temsil eden en alt sayıdan itibaren ilave edilerek: 1.00 – 1.75 Hiçbir zaman, 1.76 – 2.50 Ara sıra, 2.51 – 3.25 Çoğunlukla, 3.26 – 4.00 Her zaman şeklinde yorumlanmıştır. Verilen özlük sorunlarının performansına etkisi bölümündeki 2 aralık 3 seçeneğe bölünmüş (2: 3 = 0.66); bulunan sayı seçenekleri temsil eden en alt sayıdan itibaren ilave edilerek: 1.00 – 1.66 Hiç, 1.67 – 2.33 Az, 2.34 – 3.00 Çok şeklinde yorumlanmıştır.

"Açık uçlu yazılı anket" ile elde edilen verilerde geçerliliği sağlamak için ankete katılanlardan doğru, özgün ve yansız bilgi sağlayacak açık uçlu soruların cevaplandırılması kullanılmıştır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden elde edilen veriler *tematik içerik analizi*ne tâbi tutulmuştur (Yıldırım & Şimşek, 2005). Kodlamalar belirli kategoriler altında toplanarak *temalar* oluşturulmuştur. Her bir tema en az bir paydaş tarafından tanımlanan sorun ile desteklenmiştir. Bu temaların birbirilerinden farklı olmasına ve kendi aralarında anlamlı bir bütün oluşturmasına dikkat edilmiştir. Güvenirliği sağlamak için araştırma süreci, verilerin analiz sonuçları değerlendirmeye olanak verecek şekilde ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır. Araştırmada geliştirilen "İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin karşılaştığı özlük sorunları" n söz konusu temaları temsil edip etmediği konusunda uzman görüşüne başvurulmuştur.

BULGULAR

Araştırmada ele alınan alt problemlere ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri "tamamen katılıyorum" şeklindedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük

sorunlarına katılma konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri % 51.6'sı "tamamen katılıyorum", %31.4'ü "katılma eğilimindeyim", % 13.6'sı "katılmama eğilimindeyim", % 3.4'ü "hiç katılmıyorum" şeklindedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri Tablo 1'de, "açık uçlu yazılı anket" teki görüşleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarına Katılma Konusunda Likert Tipli Ölçekteki Görüşleri

Sıra no	**Soru no**	**N**	**Anket Sorusu**	**Ortalama**	**Standart sapma**	**Anlamı**
1	11	892	Her 4 yılda 1 yıl fiili hizmet tazminatının verilmemesi	3,54	,847	Tamamen katılıyorum
2	13	899	Öğretmenlikte yükselme ölçütlerinin objektif olmaması	3,48	1,041	
3	12	901	Özlük hakları konusunda yeterince bilgilendirmenin yapılmaması	3,42	,875	
4	3	896	Lojman ihtiyacının karşılanmaması	3,34	1,013	
5	5	888	Doğum sonrası izinlerin yetersiz olması	3,27	1,059	
6	14	897	Kurumumun özlük haklarımın geliştirilmesi için yeterince mücadele etmemesi	3,23	,989	Katılma eğiliminde yim
7	15	898	Emekli olma yaşının yükselmesi	3,22	1,136	
8	7	892	Çocuğumun bakımı için çalıştığım kurumda yuva-kreşin olmaması	3,20	1,114	
9	4	888	Doğum öncesi izinlerin yetersiz olması	3,19	1,091	
10	2	901	Atamalarda siyasi tercihlerin belirleyici olması	3,18	1,035	
11	16	900	Rapor alınca maaştan kesinti yapılması	3,10	1,182	
12	6	901	Kurumumun özlük haklarıma sahip çıkmaması	3,09	1,067	
13	10	899	Kurumumun özlük haklarımın korunması için yeterince mücadele etmemesi	3,05	1,106	
14	9	899	Mesaiye gidiş-geliş için personel ulaşım seferlerinin düzenlenmemesi	3,01	1,184	
15	8	897	Kurumumun özlük sorunlarımın çözümü konusunda yeterince ilgilenmemesi	3,00	1,083	
16	1	901	İl içi tayinlerde "puan, sıra sistemine" uyulmaması	2,96	1,125	

Tablo 2: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarına Katılma Konusunda Açık Uçlu Yazılı Anketteki Görüşleri

Sıra no	**Özlük sorunları**	**Devlet anasınıfı öğretmeni**	**Devlet ilköğretim okulu sınıf öğretmeni**	**Devlet ilköğretim okulu branş öğretmeni**	**Devlet ortaöğretim okulu branş öğretmeni**	**Özel anasınıfı öğretmeni**	**Özel ilköğretim okulu sınıf öğretmeni**	**Özel ilköğretim okulu branş öğretmeni**	**Özel ortaöğretim okulu branş öğretmeni**	**TOPLAM**
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
1	Öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi		1,86	1,86	3.72		0,93	1,86	1,86	12,09
	Özlük haklarının yeterince öğretmenlere anlatılmaması		1,86	1,86	3.72		0,93	1,86	1,86	
2	Özlük haklarının idarecilerin insifiyatinde olması		1,86	2,79	2,79		0,93	1,86	0,93	11.16
3	Özlük sorunları yok		1,86	0,93	1,86		0,93	0,93	0,93	7,44
4	Atamalarda adam kayırmacılığın yapılması		2,79	1,86	0,93					5,58
	Öğretmenlere verilen özlük haklarının yetersiz olması			0,93	1,86		0,93	0,93	0,93	
5	Terfilerin zamanında yapılmaması		2,79	0,93	0,93					4,65
	Lojmanların olmaması		1,86	0,93	1,86					
	Aynı öğretmenlerin 6 yılda bir kademe alması		0,93	0,93	2,79					
6	Zorla öğretmenlere görev verilmesi		0,93	0,93	0,93		0,93			3.72
	0–4 yaş çocuklarımız için okulda kreş olmaması		0,93	0,93	1,86					
	Doğum öncesi ve sonrası izinlerin yetersiz olması	1,86	0,93	0,93						

	Kazanılmış hakların geri alınması		0,93		1,86		0,93			
7	İktidar yanlısı olanların haksız yükselmeleri		1,86		0,93					2,79
	Özlük hakları arandığında kötü öğretmen olunması		0,93	0,93	0,93					
8	Sağlık giderlerinin ödenmemesi		0,93	0,93						1,86
	Diş, gözlükte devlet ödentilerinin katkısının çok az olması		0,93		0,93					
	Ulaşım ücretinin ödenmemesi		0,93	0,93						
	Sözleşmeli ve kadrolu olmak üzere iki farklı öğretmenin olması		0,93	0,93						
	Öğretmenlerin uzman ve başöğretmen diye ayrıma tabi tutulması		1,86							
	Bir günlük izinlerin müdür tarafından verilmemesi		0,93	0,93						

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma konusunda likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre özlük sorunlarının ilk üçü sırasıyla "her 4 yılda 1 yıl fiili hizmet tazminatının verilmemesi", "öğretmenlikte yükselme ölçütlerinin objektif olmaması", "özlük hakları konusunda yeterince bilgilendirmenin yapılmaması" dır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özlük sorunlarına katılma konusunda açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre özlük sorunlarının ilk üçü sırasıyla "öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi ve özlük haklarının yeterince öğretmenlere anlatılmaması", "özlük haklarının idarecilerin insifiyatinde olması", "özlük sorunları yok" dur

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri "her zaman"

şeklindedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri % 36.8'i "her zaman", %33.9'u "çoğunlukla", % 21.8'i "ara sıra", % 7.5'i "hiçbir zaman" şeklindedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri Tablo 3'de, "açık uçlu yazılı anket" teki görüşleri Tablo 4 'da verilmiştir.

Tablo 3: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma Konusunda Likert Tipli Ölçekteki Görüşleri

Sıra no	**Soru no**	**N**	**Anket Sorusu**	**Ortalama**	**Standart sapma**	**Anlamı**
1	11	892	Her 4 yılda 1 yıl fiili hizmet tazminatının verilmemesi	3,25	1,012	Çoğunlukla
2	13	899	Öğretmenlikte yükselme ölçütlerinin objektif olmaması	3,24	,984	
3	12	901	Özlük hakları konusunda yeterince bilgilendirmenin yapılmaması	3,16	,975	
4	15	898	Emekli olma yaşının yükselmesi	3,08	1,110	
5	3	895	Lojman ihtiyacının karşılanmaması	3,04	1,133	
6	14	897	Kurumumun özlük haklarımın geliştirilmesi için yeterince mücadele etmemesi	3,04	1,041	
7	7	892	Çocuğumun bakımı için çalıştığım kurumda yuva-kreşin olmaması	2,93	1,147	
8	5	887	Doğum sonrası izinlerin yetersiz olması	2,92	1,148	
9	2	901	Atamalarda siyasi tercihlerin belirleyici olması	2,90	1,073	
10	16	900	Rapor alınca maaştan kesinti yapılması	2,89	1,181	
11	4	888	Doğum öncesi izinlerin yetersiz olması	2,86	1,174	
12	10	899	Kurumumun özlük haklarımın korunması için yeterince mücadele etmemesi	2,85	1,123	
13	9	899	Mesaiye gidiş-geliş için personel ulaşım seferlerinin düzenlenmemesi	2,82	1,204	
14	6	901	Kurumumun özlük haklarıma sahip çıkmaması	2,82	1,087	
15	8	897	Kurumumun özlük sorunlarımın çözümü konusunda yeterince ilgilenmemesi	2,79	1,117	
16	1	901	İl içi tayinlerde "puan, sıra sistemine" uyulmaması	2,69	1,090	

Tablo 4: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma Konusunda Açık Uçlu Yazılı Anketteki Görüşleri

Sıra no	**Özlük sorunları**	**Devlet anasınıfı öğretmeni**	**Devlet ilköğretim okulu sınıf öğretmeni**	**Devlet ilköğretim okulu branş öğretmeni**	**Devlet ortaöğretim okulu branş öğretmeni**	**Özel anasınıfı öğretmeni**	**Özel ilköğretim okulu sınıf öğretmeni**	**Özel ilköğretim okulu branş öğretmeni**	**Özel ortaöğretim okulu branş öğretmeni**	**TOPLAM**
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
1	Öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi		2,32	2,32	3,48		1,16	2,32	1,16	12,76
	Yöneticilerin öğretmenin özlük hakları aleyhinde davranmaları		2,32	3,48	2,32		1,16	2,32	1,16	
2	Özlük sorunları yok		2,32	1,16	3,48		1,16	1,16	1,16	10,44
3	Özlük haklarının yeterince öğretmenlere anlatılmaması		1,16	1,16	2,32		1,16	1,16	2,32	9,28
4	Kazanılmış hakların geri alınması	1,16	2,32	1,16	2,32			1,16		8,12
5	Atamalarda adam kayırmacılığın yapılması		3,48	1,16	2,32					6,96
	Terfilerin zamanında yapılmaması		4,64	2,32						
6	Öğretmenlere verilen özlük haklarının yetersiz olması				2,32		1,16	1,16	1,16	5,80
7	Adamı olanların makam sahibi olması	1,16	1,16	1,16	1,16					4,64
	0–4 yaş çocuklarımız için okulda kreş olmaması		1,16	1,16	2,32					
	Lojmanların olmaması		1,16	1,16	2,32					
8	Zorla öğretmenlere görev verilmesi		1,16	1,16	1,16					3,48

	Diş, gözlükte devlet ödentilerinin katkısının çok az olması		1,16	1,16	1,16					
	Öğretmenlerin uzman ve başöğretmen diye ayrıma tabi tutulması		2,32		1,16					
9	Özel ders verememek			1,16						1,16
	Bir günlük izinlerin müdür tarafından verilmemesi			1,16						

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre en çok karşılaşılan özlük sorunlarının ilk üçü sırasıyla "her 4 yılda 1 yıl fiili hizmet tazminatının verilmemesi", "öğretmenlikte yükselme ölçütlerinin objektif olmaması", "özlük hakları konusunda yeterince bilgilendirmenin yapılmaması" dır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre en çok karşılaşılan özlük sorunlarının ilk üçü sırasıyla "öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi ve yöneticilerin öğretmenin özlük hakları aleyhinde davranmaları", "özlük sorunları yok", "özlük haklarının yeterince öğretmenlere anlatılmaması" dır.

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri "çok" şeklindedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri % 48.7'si "çok", %35.9'u "az", % 15.4'ü "hiç" şeklindedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda likert tipli ölçekteki görüşleri Tablo 5'de, "açık uçlu yazılı anket" teki görüşleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusunda Likert Tipli Ölçekteki Görüşleri

Sıra no	**Soru no**	**N**	**Anket Sorusu**	**Ortalama**	**Standart sapma**	**Anlamı**
1	13	899	Öğretmenlikte yükselme ölçütlerinin objektif olmaması	2,41	,737	Çok
2	11	892	Her 4 yılda 1 yıl fiili hizmet tazminatının verilmemesi	2,39	,751	
3	12	901	Özlük hakları konusunda yeterince bilgilendirmenin yapılmaması	2,37	,732	
4	15	898	Emekli olma yaşının yükselmesi	2,32	,800	Az
5	14	897	Kurumumun özlük haklarımın geliştirilmesi için yeterince mücadele etmemesi	2,30	,743	
6	3	896	Lojman ihtiyacının karşılanmaması	2,29	,804	
7	5	888	Doğum sonrası izinlerin yetersiz olması	2,28	,806	
8	7	892	Çocuğumun bakımı için çalıştığım kurumda yuva-kreşin olmaması	2,27	,819	
9	2	901	Atamalarda siyasi tercihlerin belirleyici olması	2,26	,783	
10	4	888	Doğum öncesi izinlerin yetersiz olması	2,23	,827	
11	6	901	Kurumumun özlük haklarıma sahip çıkmaması	2,22	,772	
12	10	899	Kurumumun özlük haklarımın korunması için yeterince mücadele etmemesi	2,21	,791	
13	16	900	Rapor alınca maaştan kesinti yapılması	2,20	,826	
14	8	897	Kurumumun özlük sorunlarımın çözümü konusunda yeterince ilgilenmemesi	2,19	,783	
15	9	897	Mesaiye gidiş-geliş için personel ulaşım seferlerinin düzenlenmemesi	2,18	,837	
16	1	901	İl içi tayinlerde “puan, sıra sistemine” uyulmaması	2,15	,798	

Tablo 6: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusunda Açık Uçlu Yazılı Anketteki Görüşleri

Sıra no	**Özlük sorunları**	**Devlet anasınıfı öğretmeni**	**Devlet ilköğretim okulu sınıf öğretmeni**	**Devlet ilköğretim okulu branş öğretmeni**	**Devlet ortaöğretim okulu branş öğretmeni**	**Özel anasınıfı öğretmeni**	**Özel ilköğretim okulu sınıf öğretmeni**	**Özel ilköğretim okulu branş öğretmeni**	**Özel ortaöğretim okulu branş öğretmeni**	**TOPLAM**
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
1	Yöneticilerin özlük haklarında öğretmen yanlısı olmamaları		2,58	3,87	2,58		1,29	2,58	1,29	14,19
	Öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi		2,58	2,58	3,87		1,29	2,58	1,29	
2	Etkilemiyor		2,58	1,29	3,87		1,29	1,29	1,29	11,61
3	Özlük haklarının yeterince öğretmenlere anlatılmaması			1,29	2,58		1,29	1,29	2,58	9,03
	Kazanılmış hakların geri alınması	1,29	2,58	1,29	2,58			1,29		
4	Terfilerin zamanında yapılmaması	1,29	5,16	1,29						7,74
	Öğretmenlerin rahatça özlük haklarını savunamamaları		2,58	1,29	2,58			1,29		
	0–4 yaş çocuklarımız için okulda kreş olmaması		2,58	2,58	2,58					
5	Atamalarda adam kayırmacılığın yapılması		2,58	1,29	2,58					6,45
	Öğretmenlere verilen özlük haklarının yetersiz olması			1,29	2,58			1,29	1,29	
6	Sadece sınav sonuçlarına göre öğretmenlere kariyer verilmesi		2,58		1,29					3,87
7	Bir günlük izinlerin müdür tarafından verilmemesi			1,29						1,29

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre en çok performansı etkileyen özlük sorunlarının ilk üçü sırasıyla "öğretmenlikte yükselme ölçütlerinin objektif olmaması", "her 4 yılda 1 yıl fiili hizmet tazminatının verilmemesi", "özlük hakları konusunda yeterince bilgilendirmenin yapılmaması" dır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre en çok performansı etkileyen özlük sorunlarının ilk üçü sırasıyla "yöneticilerin özlük haklarında öğretmen yanlısı olmamaları ve öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi", "etkilemiyor", "özlük haklarının yeterince öğretmenlere anlatılmaması ve kazanılmış hakların geri alınması" dır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

1-Cinsiyet

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Tablo 7).

Tablo 7: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Farklılığı

Boyut	**Gruplar**	**N**	**X**	**Ss**	**t**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Kadın	447	3.32	.832	.357	.721
	Erkek	454	3.30	.827		
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Kadın	447	2,93	.759	.590	.800
	Erkek	454	2,95	.753		
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Kadın	447	2,24	.573	-1.065	.287
	Erkek	454	2,28	.554		

$p < .05$

2-Görev

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi

konusundaki görüşleri göreve göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Tablo 8).

Tablo 8: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Görevine Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri Arasındaki Farklılık (Varyans Analizi)

Boyut	**Varyans Kaynağı**	**Sd**	**KT**	**KO**	**F**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Gruplar arası	3	,210	,070	,100	,960
	Gruplar içi	897	627,090	,699		
	Toplam	900	627,299			
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Gruplar arası	3	,067	,022	,039	,990
	Gruplar içi	897	514,196	,573		
	Toplam	900	514,263			
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Gruplar arası	3	,494	,165	,517	,671
	Gruplar içi	897	285,780	,319		
	Toplam	900	286,274			

$p < .05$

3-Yaş

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Tablo 9).

Tablo 9: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Yaşına Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri Arasındaki Farklılık (Varyans Analizi)

Boyut	**Varyans Kaynağı**	**Sd**	**KT**	**KO**	**F**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Gruplar arası	3	2,472	,824	1,177	,318
	Gruplar içi	889	622,548	,700		
	Toplam	892	625,019			
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Gruplar arası	3	1,232	,411	,719	,541
	Gruplar içi	889	507,743	,571		
	Toplam	892	508,975			
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Gruplar arası	3	,494	,165	,515	,672
	Gruplar içi	889	284,261	,320		
	Toplam	892	284,755			

p <.05

4-Görev yapılan öğretim kademesi

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri görev yapılan öğretim kademesine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Tablo 10).

Tablo 10: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Görev Yapılan Öğretim Kademesine Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri Arasındaki Farklılık (Varyans Analizi)

Boyut	**Gruplar**	**N**	**X**	**Ss**	**t**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	İlköğretim	561	3.31	.812	.243	.808
	Ortaöğretim	340	3.30	.874		
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	İlköğretim	561	2,95	.733	.232	.816
	Ortaöğretim	340	2,93	.792		
Özlük sorunlarının performansına etkisi	İlköğretim	561	2,28	.527	1.158	.247
	Ortaöğretim	340	2,23	.618		

p <.05

5- Görev yapılan okul türü

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri görev yapılan okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri görev yapılan okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 11).

Tablo 11: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Görev Yapılan Okul Türüne Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri Arasındaki Farklılık (Varyans Analizi)

Boyut	**Varyans Kaynağı**	**Sd**	**KT**	**KO**	**F**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Gruplar arası	4	10,042	2,510	3,644	,006*
	Gruplar içi	896	617,258	,689		
	Toplam	900	627,299			
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Gruplar arası	4	6,154	1,538	2,713	,029
	Gruplar içi	896	508,109	,567		
	Toplam	900	514,263			
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Gruplar arası	4	1,060	,265	,833	,504
	Gruplar içi	896	285,214	,318		
	Toplam	900	286,274			

*p <.05

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin görev yapılan okul türüne göre verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 12).

Tablo 12: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Görev Yapılan Okul Türüne Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Devlet Okulöncesi Eğitim Okulu	5	3,00	,707
Devlet İlköğretim Okulu	509	3,35	,787
Devlet Ortaöğretim Okulu	311	3,33	,851
Özel İlköğretim Okulu	46	2,93	,997
Özel Ortaöğretim Okulu	30	3,05	1,032

*p <.05

Tablo 12'de görüldüğü gibi İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin görev yapılan okul türüne göre verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri 2.93 – 3.35 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden görev yapılan okul türüne göre verilen özlük sorunlarına katılma konusunda en çok katılan grup devlet ilköğretim okulu öğretmenleridir, en az katılan grup özel ilköğretim okulu öğretmenleridir.

6-Eğitim durumu

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 13).

Tablo 13: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri Arasındaki Farklılık (Varyans Analizi)

Boyut	**Varyans Kaynağı**	**Sd**	**KT**	**KO**	**F**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Gruplar arası	8	19,828	1,239	1,796	,028*
	Gruplar içi	869	599,758	,690		
	Toplam	885	619,586			
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Gruplar arası	8	18,584	1,162	2,068	,008*
	Gruplar içi	869	488,141	,562		
	Toplam	885	506,725			
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Gruplar arası	8	11,039	,690	2,221	,004*
	Gruplar içi	869	269,986	,311		
	Toplam	885	281,025			

*p <.05

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 14).

Tablo 14: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Öğretmen Lisesi	6	3,33	,816
Eğitim Enstitüsü	126	3,41	,792
Eğitim Yüksekokulu	110	3,29	,849
Eğitim Fakültesi	459	3,34	,812
Eğitim Sertifikası	5	3,00	,707
Açıköğretim Lisans Tamamlama	38	3,34	,780
Fen-Edebiyat Fakültesi	94	3,10	,927
Diğer	48	3,00	1,078

Tablo 14'de görüldüğü gibi ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin görev yapılan eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri 3.00 – 3.41 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarına katılma konusunda en çok katılan grup eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerdir, en az katılan grup eğitim sertifikası ve diğer okullardan mezun olan öğretmenlerdir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 15).

Tablo 15: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna Göre Verilen Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Öğretmen Lisesi	6	2,93	,647
Eğitim Enstitüsü	126	3,01	,756
Eğitim Yüksekokulu	110	2,95	,742
Eğitim Fakültesi	459	2,97	,743
Eğitim Sertifikası	5	2,73	,672
Açıköğretim Lisans Tamamlama	38	2,99	,718
Fen-Edebiyat Fakültesi	94	2,65	,830
Diğer	48	2,75	,165

Tablo 15'de ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusundaki görüşleri 2.65 – 3.01 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarıyla

karşılaşma konusunda en çok karşılaşan grup eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerdir, en az karşılaşan grup fen-edebiyat fakültesi mezunu olan öğretmenlerdir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 16).

Tablo 16: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna Göre Verilen Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Öğretmen Lisesi	6	2,31	,351
Eğitim Enstitüsü	126	2,32	,520
Eğitim Yüksekokulu	110	2,24	,588
Eğitim Fakültesi	459	2,28	,556
Eğitim Sertifikası	5	1,85	,508
Açıköğretim Lisans Tamamlama	38	2,37	,492
Fen-Edebiyat Fakültesi	94	2,05	,641
Diğer	48	2,25	,272

Tablo 16'da ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri 1,85 – 2.37 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden eğitim durumuna göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda en çok etkilenen grup açıköğretim lisans tamamlama mezunu öğretmenlerdir, en az etkilenen grup eğitim sertifikası mezunu olan öğretmenlerdir.

7-Öğretmenliği seçme nedeni

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma etkisi konusundaki görüşleri öğretmenliği seçme nedenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri öğretmenliği seçme nedenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 17).

Tablo 17: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretmenliği Seçme Nedenine Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri Arasındaki Farklılık (Varyans Analizi)

Boyut	**Varyans Kaynağı**	**Sd**	**KT**	**KO**	**F**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Gruplar arası	4	7,476	1,869	1,937	,102
	Gruplar içi	879	848,256	,965		
	Toplam	883	855,732			
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Gruplar arası	4	10,337	2,584	4,620	,001*
	Gruplar içi	879	491,676	,559		
	Toplam	883	502,014			
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Gruplar arası	4	5,982	1,495	4,785	,001*
	Gruplar içi	879	274,737	,313		
	Toplam	883	280,718			

*p <.05

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmenliği seçme nedenine göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 18).

Tablo 18: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretmenliği Seçme Nedenine Göre Verilen Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
İdealimdeki meslek olduğu için	533	2,87	,769
İstemeyerek seçtim	64	3,25	,630
Bir meslek sahibi olmak için seçtim	233	3,00	,710
Toplumdaki statüsü için seçtim	33	2,95	,838
Çocukları Sevdiğim İçin	21	3,93	,769

Tablo 18'de ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmenliği seçme nedenine göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusundaki görüşleri 2.95 – 3.93 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden öğretmenliği seçme nedenine göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda en çok karşılaşan grup çocukları sevdiği İçin öğretmenliği seçenlerdir, en az karşılaşan grup toplumdaki statüsü için seçen öğretmenlerdir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin

öğretmenliği seçme nedenine göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 19).

Tablo 19: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretmenliği Seçme Nedenine Göre Verilen Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
İdealimdeki meslek olduğu için	533	2,30	,589
İstemeyerek seçtim	64	2,48	,466
Bir meslek sahibi olmak için seçtim	233	2,31	,505
Toplumdaki statüsü için seçtim	33	2,20	,564
Çocukları Sevdiğim İçin	21	2,93	,589

Tablo 19'da ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmenliği seçme nedenine göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri 2.20 – 2.93 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden öğretmenliği seçme nedenine göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda en çok etkilenen grup çocukları sevdiği İçin öğretmenliği seçenlerdir, en az etkilenen grup toplumdaki statüsü için seçen öğretmenlerdir.

8-Öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun olma

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun olmaya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 20).

Tablo 20: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşlerinin Öğretmenlik Mesleğini Yapmaktan Memnun Olmaya Göre Farklılığı

Boyut	**Gruplar**	**N**	**X**	**Ss**	**t**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Memnunum	809	3,28	,84070	-2,948	,003*
	Memnun değilim	89	3,56	,75310		
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Memnunum	447	2,91	,75851	-4,384	,000*
	Memnun değilim	454	3,27	,65197		
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Memnunum	447	2,23	,56783	-4,791	,000*
	Memnun değilim	454	2,53	,45793		

*p <.05

Tablo 20' ye göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden verilen özlük sorunlarına katılma konusunda öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun olmayan öğretmenler öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun öğretmenlere göre özlük sorunlarına daha çok katılmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun olmayan öğretmenler öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun öğretmenlere göre özlük sorunlarıyla daha çok karşılaşmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun olmayan öğretmenler öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun öğretmenlere göre özlük sorunlarından daha çok etkilenmektedir.

9- Seçme şansı olsa öğretmenlik mesleğini yeniden seçme

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri seçme şansı olsa öğretmenlik mesleğini yeniden seçmeye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 21).

Tablo 21: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşlerinin Seçme Şansı Olsa Öğretmenlik Mesleğini Yeniden Seçmeye Göre Farklılığı

Boyut	**Gruplar**	**N**	**X**	**Ss**	**t**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Yine öğretmenlik mesleğini seçerdim	642	3,24	,85653	-4,091	,000*
	Başka meslek seçerdim	234	3,50	,74262		
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Yine öğretmenlik mesleğini seçerdim	642	2,86	,75598	-5,419	,000*
	Başka meslek seçerdim	234	3,17	,71714		
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Yine öğretmenlik mesleğini seçerdim	642	2,20	,57749	-5,221	,000*
	Başka meslek seçerdim	234	2,43	,50756		

*p <.05

Tablo 21' e göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden verilen özlük sorunlarına katılma konusunda seçme şansım olsa başka meslek seçerdim diyen öğretmenler seçme şansım olsa yine öğretmenlik seçerdim diyen öğretmenlere göre özlük sorunlarına daha çok katılmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda seçme şansım olsa başka meslek seçerdim diyen öğretmenler seçme şansım olsa yine öğretmenlik seçerdim diyen öğretmenlere göre özlük sorunlarıyla daha çok karşılaşmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda seçme şansım olsa başka meslek seçerdim diyen öğretmenler seçme şansım olsa yine öğretmenlik seçerdim diyen öğretmenlere göre özlük sorunlarından daha çok etkilenmektedir.

10- Eğitim sendikasına üye olma

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri eğitim sendikasına üye olmaya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 22).

Tablo 22: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitim Sendikasına Üye Olmaya Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri Arasındaki Farklılık (Varyans Analizi)

Boyut	**Varyans Kaynağı**	**Sd**	**KT**	**KO**	**F**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Gruplar arası	3	15,339	5,113	7,481	,000*
	Gruplar içi	887	606,229	,683		
	Toplam	890	621,568			
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Gruplar arası	3	11,723	3,908	7,012	,000*
	Gruplar içi	887	494,293	,557		
	Toplam	890	506,016			
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Gruplar arası	3	4,363	1,454	4,642	,003*
	Gruplar içi	887	277,903	,313		
	Toplam	890	282,267			

*p <.05

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 23).

Tablo 23: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitim Sendikasına Üye Olmaya Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Evet	488	3,36	,793
Hayır	295	3,33	,830
Üye olmayı düşünüyorum	21	3,57	,597
Üye olmayı düşünmüyorum	87	2,93	1,020

Tablo 23'de görüldüğü gibi ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin görev yapılan eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri 2,93 – 3.57 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarına katılma konusunda en çok katılan grup bir eğitim sendikasına üye olmayı düşünen öğretmenlerdir, en az katılan grup bir eğitim sendikasına üye olmayı düşünmeyen öğretmenlerdir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 24).

Tablo 24: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitim Sendikasına Üye Olmaya Göre Verilen Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Evet	488	2,96	,729
Hayır	295	2,97	,735
Üye olmayı düşünüyorum	21	3,33	,435
Üye olmayı düşünmüyorum	87	2,64	,915

Tablo 24'de ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusundaki görüşleri 2.64 – 3.33 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda en çok karşılaşan grup bir eğitim sendikasına üye olmayı düşünen öğretmenlerdir, en az karşılaşan grup bir eğitim sendikasına üye olmayı düşünmeyen öğretmenlerdir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 25).

Tablo 25: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitim Sendikasına Üye Olmaya Göre Verilen Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Evet	488	2,26	,540
Hayır	295	2,28	,580
Üye olmayı düşünüyorum	21	2,52	,348
Üye olmayı düşünmüyorum	87	2,08	,631

Tablo 25'de ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri 2,08 – 2.52 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden eğitim sendikasına üye olmaya göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda en çok etkilenen grup bir eğitim sendikasına üye olmayı düşünen öğretmenlerdir, en az etkilenen grup bir eğitim sendikasına üye olmayı düşünmeyen öğretmenlerdir.

11- Herhangi bir derneğe üye olma

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin verilen özlük sorunlarına katılma, özlük sorunlarıyla karşılaşma ve özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri herhangi bir derneğe üye olmaya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 26).

Tablo 26: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Herhangi Bir Derneğe Üye Olmaya Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma, Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma ve Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri Arasındaki Farklılık (Varyans Analizi)

Boyut	**Varyans Kaynağı**	**Sd**	**KT**	**KO**	**F**	**p**
Özlük sorunlarına katılma	Gruplar arası	3	9,415	3,138	4,519	,004*
	Gruplar içi	863	599,310	,694		
	Toplam	866	608,725			
Özlük sorunlarıyla karşılaşma	Gruplar arası	3	9,380	3,127	5,580	,001*
	Gruplar içi	863	483,521	,560		
	Toplam	866	492,900			
Özlük sorunlarının performansına etkisi	Gruplar arası	3	3,717	1,239	3,923	,009*
	Gruplar içi	863	272,595	,316		
	Toplam	866	276,312			

*p <.05

İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 27).

Tablo 27: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Herhangi Bir Derneğe Üye Olmaya Göre Verilen Özlük Sorunlarına Katılma Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Evet	174	3,39	,838
Hayır	571	3,32	,818
Üye olmayı düşünüyorum	53	3,35	,879
Üye olmayı düşünmüyorum	69	2,97	,907

Tablo 27'de görüldüğü gibi ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen özlük sorunlarına katılma konusundaki görüşleri 2,97 – 3.39 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen özlük sorunlarına katılma konusunda en çok katılan grup herhangi bir derneğe üye olan öğretmenlerdir, en az katılan grup herhangi bir derneğe üye olmayı düşünmeyen öğretmenlerdir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen

özlük sorunlarıyla karşılaşma konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 28).

Tablo 28: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Herhangi Bir Derneğe Üye Olmaya Göre Verilen Özlük Sorunlarıyla Karşılaşma Konusundaki Görüşleri

Gruplar	**N**	**X**	**Ss**
Evet	174	3,05	,732
Hayır	571	2,93	,741
Üye olmayı düşünüyorum	53	2,98	,821
Üye olmayı düşünmüyorum	69	2,62	,787

Tablo 28'de ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusundaki görüşleri 2.62 – 3.05 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen özlük sorunlarıyla karşılaşma konusunda en çok karşılaşan grup herhangi bir derneğe üye olan öğretmenlerdir, en az karşılaşan grup herhangi bir derneğe üye olmayı düşünmeyen öğretmenlerdir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri arasındaki fark anlamlıdır (Tablo 29).

Tablo 29: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Herhangi Bir Derneğe Üye Olmaya Göre Verilen Özlük Sorunlarının Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri

Gruplar	N	X	Ss
Evet	174	2,35	,531
Hayır	571	2,24	,566
Üye olmayı düşünüyorum	53	2,30	,590
Üye olmayı düşünmüyorum	69	2,08	,575

Tablo 29'da ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusundaki görüşleri 2,08 – 2.35 arasında bir dağılım göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinden herhangi bir derneğe üye olmaya göre verilen özlük sorunlarının performansına etkisi konusunda en çok etkilenen grup herhangi bir derneğe üye olan öğretmenlerdir, en az etkilenen grup herhangi bir derneğe üye olmayı düşünmeyen öğretmenlerdir.

TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularına göre tartışma noktaları şunlar olabilir.

Özlük haklarını tam olarak bilme

Öğretmen gerek hizmet öncesi, gerek katıldığı hizmet içi aldığı eğitimlerle özlük haklarını çok iyi bilmelidir. Bir meslek insanı olarak öğretmenin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerle özlük haklarını öğrenmesi, en az mesleki yeterlikleri kazanması kadar önemlidir. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre "*öğretmenin özlük haklarını tam olarak bilmemesi*" sorunu özlük sorunlarına katılmada, özlük sorunlarıyla karşılaşmada, özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "ilk" sıradadır. Buna göre öğretmenlerin özlük haklarını tam olarak bilmesi için, ilgili hizmet içi eğitim etkinliklerinin sayısı artırılmalıdır.

Fiili hizmet tazminatı

Asker, polis, hâkim gibi meslek gruplarına yaptıkları işin güçlüğü nedeniyle fiili hizmet tazminatı verilmektedir. Öğretmenlere yaptığı işin güçlüğü nedeniyle fiili hizmet tazminatı verilmemektedir. Öğretmenlerin yaptığı işin de fiili hizmet tazminatı alan meslekler kadar güçlüğü vardır. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre "*her 4 yılda 1 yıl fiili hizmet tazminatının verilmemesi*" sorunu özlük sorunlarına katılmada, özlük sorunlarıyla karşılaşmada "ilk" ve özlük sorunlarının performansına etkisinde ise "ikinci" sıradadır. Öğretmenlere de "*fiili hizmet tazminatı*" nın verilmesi gündeme getirilerek tartışılmalıdır.

Öğretmenlikte yükselme ölçütleri

MEB 14/ 6/ 1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 43 üncü maddesi ile 14/ 7/ 1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddelerine dayanarak hazırladığı ve 13.08.2005/ 25905 tarih ve sayılı Resmi gazetede yayınlanan "Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği" ne göre öğretmenlere alanlarında sınavla "uzman öğretmenlik" ve "baş öğretmenlik" kariyerlerini vermiştir. Kariyer basamaklarında yükselme sınavına başvurularda eğitim-öğretim hizmetleri sınıfı kadrolarında bulunan lisans mezunu öğretmenlerden adaylık dönemi hariç başvuru süresinin son günü itibarıyla; (a) Uzman öğretmenlik için öğretmenlikte 7 yıl, (b) Başöğretmenlik için uzman öğretmenlikte 6 yıl kıdemi bulunmak şartı aranır. Bakanlık eğitim-öğretim hizmetleri sınıfındaki toplam serbest öğretmen kadro sayısı içinde uzman öğretmen oranı % 20, başöğretmen oranı % 10'dur. Dağlı'nın (2007) "İlköğretim öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamaklarında yükselme sistemine ilişkin görüşleri" araştırmasına göre öğretmenler yüksek lisans yaptıklarında "uzman

öğretmen" ve doktora yaptıklarında ise "başöğretmen" ünvanı verilmelidir görüşündedirler. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre "*öğretmenlikte yükselme ölçütlerinin objektif olmaması*" sorunu özlük sorunlarının performansına etkisinde "ilk" ve özlük sorunlarına katılmada, özlük sorunlarıyla karşılaşmada "ikinci" sıradadır. Açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre ise "s*adece sınav sonuçlarına göre öğretmenlere kariyer verilmesi*" sorunu özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "altıncı" sıradadır. Buna göre sadece sınav sonucuna göre öğretmenlere kariyer verilmesi sistemi yeniden düzenlenmelidir.

Özlük hakları konusunda bilgilendirme yapılması

Diğer meslek gruplarında olduğu gibi öğretmenlere de özlük hakları konusunda bilgilendirme yapılması, özlük haklarından tam anlamıyla yararlanabilmesi açısından önemlidir. Öğretmen özellikle hizmet içi eğitimle yenilenen ve değişen özlük hakları konusunda bilgilendirilmelidir. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre "*özlük hakları konusunda yeterince bilgilendirmenin yapılmaması*" sorunu özlük sorunlarına katılmada, özlük sorunlarıyla karşılaşmada ve özlük sorunlarının performansına etkisinde ise "üçüncü" sıradadır. Açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre ise özlük sorunlarına katılmada "ilk", özlük sorunlarıyla karşılaşmada ve özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "üçüncü" sıradadır. Özlük haklarıyla ilgili bilgilendirmeyi amaçlayan hizmet içi eğitim etkinliklerine öğretmenlerin katlımı özendirilmelidir.

Emekli olma yaşı

Emekli olma yaşı Danimarka'da 65, İsveç 65, Meksika'da 65, Kore'de 60, Japonya'da 60, Amerika'da 65, Türkiye'de kadınlarda 58 ve erkeklerde 60, Kanada 65, Rusya'da kadınlar için 55 ve erkekler için 60. Almanya'da ise 67 yaştır. Acar & Kitapçı'nın (2008) "Sosyal güvenliğin demografik boyutu: Türkiye'deki emeklilik sistemindeki değişim" başlıklı çalışmasına göre Türkiye'deki emeklilik sisteminin düzenlenmesinde demografik özelliklerden ziyade politik ve ekonomik unsurlar daha baskın rol oynamaktadır. Bu durum emeklilik sisteminde sık sık değişikliklerin yapılmasına neden olmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre "*emekli olma yaşının yükselmesi*" sorunu özlük sorunlarıyla karşılaşmada ve özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "dördüncü" ve özlük sorunlarına katılmada "yedinci" sıradadır. Buna göre emeklilik sisteminde sık sık değişikliklerin yapılmaması ve emekli olma yaşının belirlenmesinde öğretmenlerin görüşü ve demografik faktörler dikkate alınmalıdır.

Lojman ihtiyacının karşılanması

Diğer devlet memurları gibi öğretmenin de lojman ihtiyacının karşılanması öğretmenin bir özlük hakkıdır (METK, Md 50[3]). Günümüzde kırsal kesimde çalışan öğretmen kadar şehirde çalışan öğretmen için barınma ve barınma için harcanan ücret oldukça önemli hale gelmiştir. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre "*lojman ihtiyacının karşılanmaması*" sorunu özlük sorunlarına katılmada "dördüncü", özlük sorunlarıyla karşılaşmada "beşinci" ve özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "altıncı" sıradadır. Açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre ise "*lojmanların olmaması*" sorunu özlük sorunlarına katılmada "beşinci" ve özlük sorunlarıyla karşılaşmada "yedinci" sıradadır. Öğretmenin barınma sorununun çözümü için özellikle kırsal kesimde lojman yapımına öncelik verilmelidir.

Doğum öncesi ve sonrası izinler

21.07.2004 tarihli ve 25529 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 14.07.2004 tarihli ve 5223 sayılı Kanun ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104 üncü maddesinin (A) bendi; "Memura doğum yapmasından önce 8 hafta ve doğum yaptığı tarihten itibaren 8 hafta olmak üzere toplam 16 hafta süre ile aylıklı izin verilir. Çoğul gebelik halinde, doğumdan önceki 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenir. Ancak sağlık durumu uygun olduğu takdirde, tabibin onayı ile memur isterse doğumdan önceki 3 haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, memurun çalıştığı süreler, doğum sonrası sürelere eklenir. Yukarıda öngörülen süreler memurun sağlık durumuna göre tabip raporunda belirlenecek miktarda uzatılabilir. Memurlara, bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilir. Süt izninin kullanımında annenin saat seçimi hakkı vardır." şeklinde ve 108 inci maddesinin üçüncü paragrafı "Doğum yapan memurlara istekleri halinde 104 üncü maddenin (A) bendinde belirtilen sürelerin bitiminden itibaren 12 aya kadar aylıksız izin verilir." şeklinde değiştirilmiştir. Gökdemirel & Bozkurt & Gökçay & Bulut'un (2008) yaptığı "Çalışan annelerin emzirme sürecinde yaşadıkları: Niteliksel bir çalışma" başlıklı çalışmaya göre çalışan anneler ülkemizde annelik haklarını yetersiz bulmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre "*doğum sonrası izinlerin yetersiz*

[3] **Madde 50 -** Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, özellikle mahrumiyet bölgelerinde görevli öğretmenlere konut sağlanır. Konutlar okul binaları ile birlikte planlanır ve yapılır. Eski eğitim kurumlarının konut ihtiyacı bir plana bağlanır ve bu konutların yapımı için, her yıl Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesine gerekli ödenek konur.

olması" sorunu özlük sorunlarına katılmada "beşinci", özlük sorunlarıyla karşılaşmada "sekizinci" ve özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "yedinci"; "*doğum öncesi izinlerin yetersiz olması*" sorunu ise özlük sorunlarına katılmada "dokuzuncu", özlük sorunlarıyla karşılaşmada "onbirinci" ve özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "onuncu" sıradadır. Açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre ise "*doğum öncesi ve sonrası izinlerin yetersiz olması*" sorunu özlük sorunlarına katılmada "altıncı" sıradadır. Buna göre öğretmenlerin doğum öncesi ve sonrası izinleri tam kullanması sağlanmalıdır. Ayrıca MEB doğum öncesi ve sonrası izinlerin artırılması konusunda çalışma ve girişimlerde bulunmalıdır.

Çalışılan kurumda yuva-kreşin olması
Öğretmenlerin küçük çocuklarına kreş ve yuva hizmetlerinin verilmesi bir özlük hakkıdır. Yılmaz & Bozkurt & İnci'nin (2008) yaptığı "Kamu örgütlerinde çalışan kadın işgörenlerin çalışma yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma" başlıklı çalışmasına göre kamu örgütlerinde çalışan kadın işgörenlerin yaşadıkları önemli sorunlardan biri de çocuklarını bırakabileceği kreş imkânlarının olmamasıdır. Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin likert tipli ölçekteki görüşlerinin aritmetik ortalamasına göre "*çocuğumun bakımı için çalıştığım kurumda yuva-kreşin olmaması*" sorunu özlük sorunlarıyla karşılaşmada "yedinci", özlük sorunlarına katılmada ve özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "sekizinci" sıradadır. Açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre ise "*0–4 yaş çocuklarımız için okulda kreş olmaması*" özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "dördüncü", özlük sorunlarına katılmada "altıncı" ve özlük sorunlarıyla karşılaşmada " yedinci" sıradadır. MEB merkez ve taşra teşkilatlarında öğretmenlerin 0-4 yaş çocuklarını bırakabileceği kreşlerin açılması konusunda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Kadrolu ve sözleşmeli öğretmenlik uygulaması
MEB tarafından, 2005 Eylül ayında 20 bin kısmi zamanlı geçici öğretmen (4-c) ataması yapıldı. Dava konusu olan uygulamayı Danıştay, "Özel bir ihtisas mesleği, asli ve sürekli bir kamu hizmeti olan öğretmenliğin geçici personel görevlendirme ile yürütülmesini" doğru bulmayarak iptal etti. Mart 2006"da yapılan yeni düzenleme ile 657 sayılı kanunun sözleşmeli personel çalıştırılmasına olanak veren 4-B maddesine, "MEB"de, norm kadro sonucu ortaya çıkan öğretmen ihtiyacının kadrolu öğretmen istihdamıyla kapatılmaması hallerinde öğretmenlerin..." hükmü eklendi. 2006 Temmuz ayından itibaren yine 1 yıllık sözleşme yapılmaya başlandı. Milli Eğitim Bakanlığı"na göre 5 yılda, 75 bin 741 sözleşmeli öğretmen ataması yapıldı. Öğretmenler, sözleşmelerinin yenilendiği her yıl da kadroya geçmeyi hayal ediyor. Onlar, Devlet Memurları Kanunu"nun 4-B kapsamında birer yıllık

sözleşme yapılarak bakanlık tarafından sözleşmeli öğretmen olarak atanıyorlar. Kadrolu öğretmenlerin haklarına sahip oldukları söylense de birçok yönden kadrolulardan ayrılıyorlar. Okulda yönetici olamıyor, müfettişlik yapamıyor, kadroluların sahip oldukları birçok özlük hakkından yoksun bırakılıyorlar. Sezgin Nartgün'ün (2008) yaptığı "Aday öğretmenlerin gözüyle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına öğretmen atama esasları" başlıklı araştırmasına göre aday öğretmenler sözleşmeli öğretmen uygulamasına sıcak bakmamaktadır. Eğitim alanında faaliyet gösteren üç büyük eğitim sendikası (Eğitim-Sen / Türk Eğitim-Sen / Eğitim Bir-Sen) sözleşmeli öğretmenlik uygulamasına karşıdır. Sendikaların bu uygulamaya karşı olmalarının başlıca nedenleri şöyle sıralanabilir (Uygun, 2005): (1) Sözleşmeli öğretmenlik, eğitimi özelleştirme politikasının bir yansımasıdır. Eğitim özelleştirmenin bir parçası olamaz (2) Öğretmenler daha az ücretle çalıştırılacaktır (3) Öğretmenler kanuni haklarından mahrum bırakılacaktır. Öğretmenlerin tayin, atama, görevde yükselme, sağlık vb. özlük hakları göz ardı edilecektir (4) Hak iddia etmeyen, eleştirmeyen, düşünmeyen sadece amirlerinin talimatlarını uygulamaktan başka çaresi olmayan bir emir kulu ordusu yaratılmak istenmektedir (5) "Kadrolu öğretmen", "sözleşmeli öğretmen" şeklinde öğretmenler arasında ayrımcılık olacaktır (6) Sözleşmeli öğretmenlerle eğitimin kalitesi düşecektir. (7) Eğitimde fırsat eşitliği daha da bozulacaktır. Çünkü bazı bölgelerde ve kırsal kesimlerde niteliği ve motivasyonu düşük sözleşmeli öğretmenler görev alacaktır. Açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre "*sözleşmeli ve kadrolu olmak üzere iki farklı öğretmenin olması*" sorunu özlük sorunlarına katılmada "sekizinci" sıradadır. MEB çalışan sözleşmeli öğretmenlerin kadrolu öğretmenliğe geçmeleri konusunda sözleşmeli öğretmenlerin de görüşleri alınarak standartlar belirlenmelidir.

Özlük haklarının yetersiz olması

Öğretmenlerin özlük hakları günün gelişen ve değişen koşullarına göre ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde geliştirilmeli ve değiştirilmelidir. Açık uçlu yazılı anketteki görüşlerin yüzdeliğine göre "*öğretmenlere verilen özlük haklarının yetersiz olması*" sorunu özlük sorunlarına katılmada "dördüncü", özlük sorunlarının performansını etkilemesinde "beşinci" ve özlük sorunlarıyla karşılaşmada " altıncı" sıradadır. Öğretmenlerin özlük haklarının geliştirilmesi için MEB ve eğitim sendikaları işbirliği yapmalıdır.

Kaynaklar

Acar, İ. A. & Sosyal güvenliğin demografik boyutu: Türkiye'deki emeklilik sistemindeki değişim, *Maliye Dergisi,* 154, 77-98

Aydın, C. Meslek seçimi ve öğretmenlik mesleği, internetten 30.01.2007'de http://www.isguc.org/cuneyt1.htm adresinden alınmıştır.

Büyüköztürk, Ş. & Çakmak, E. K. & Akgün, Ö. E. & Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008) *Bilimsel araştırma yöntemleri,* Ankara: PEGEMA Yayıncılık

Dağlı, A. (2007) İlköğretim öğretmenlerinin öğretmenlik kariyer basamaklarında yükselme sistemine ilişkin görüşleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 6 (22), 184,197

Eğitim-Bir Sen (2008) *Öğretmenlerin mesleki memnuniyet araştırması,* Ankara: Araştırma Dizisi, No: 6

Gökdemirel, S. & Bozkurt, G. & Gökçay, G. & Bulut, A. (2008) Çalışan annelerin emzirme sürecinde yaşadıkları: Niteliksel bir çalışma, *Çocuk Dergisi,* 8 (4), 221-234

Karasar, N. (2007) *Bilimsel araştırma yöntemi, Ankara, Nobel yayıncılık, 17. baskı*

Kayıkçı, K. (2008) Personel hizmetlerinin yönetimi, Editör: Ruhi Sarpkaya, *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* içinde ss: 189-240, Ankara: Anı Yayıncılık

Koçer, D ve Diğerleri (2009) *Benim Haklarım*, Ankara: Eğitim-iş Yayınları, No: 1

Matematik cafe öğretmenler odası, Öğretmenlere göre öğretmenlerin sorunları, İnternetten 01.09. 2009 da http://www.matematikcafe.net/ogretmenlere-gore-ogretmenlerin-sorunlari-t-8444.htmladresinden alınmıştır

MEB Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, internetten 30.01.2007'de http://oyegm.meb.gov.tr/yet/ adresinden alınmıştır.

Sezgin Nartgün, Ş. (2008) Aday öğretmenlerin gözüyle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına öğretmen atama esasları, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 8 (2), 47-58

Şahin, A. E. (2008) Meslek ve öğretmenlik, Editör: Veysel Sönmez, Eğitim Bilimine Giriş içinde ss:261-306, Ankara: Anı Yayıncılık

Uygun, S. (2005) Türkiye'de geçici öğretmen istihdamı sorunu, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi 28–30 Eylül 2005 DENİZLİ, Kongre Kitabı Cilt 1, 589-596

Yıldırım, Ş. & Şimşek, H. (2005) Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık

Yılmaz, A. & Bozkurt, Y. & İzci, F. (2008) Kamu örgütlerinde çalışan kadın işgörenlerin çalışma yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 9 (2), 89-114

Yılmaz, B. (2005) Öğretmenlik nasıl bir meslektir?, Editör: Ali Murat Sünbül, *Öğretmenin Dünyası* içinde ss: 7-21, Ankara: Mikro Yayıncılık

23.07.1965 tarihli ve 12056 sayılı resmi gazetede yayınlanan "Devlet Memurları Kanunu"

24.06.1973 tarihli ve 14573 sayılı resmi gazetede yayınlanan "Milli Eğitim Temel Kanunu"

13.08.2005/25905 tarih ve sayılı Resmi gazetede yayınlanan Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği

21.07.2004 tarihli ve 25529 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 14.07.2004 tarihli ve

5223 sayılı Kanun